

El "hobby" d'aquest hivern

L'ERMITA DE SANT GERVASI

A Vilanova encara podem practicar aquell esport que se'n diu "passejar". Si ho fem en direcció contrària al centre de la vila, amb quatre passes ens podem trobar als afores del poble i descobrir-ne algun racó fins ara desconegut, i que ens pot oferir, a més de la novetat, quietud, repòs... o la contemplació d'un crepuscle.

Doncs aquest hivern ha donat per això i més, i així fou com vaig trobar-me davant l'ermita de Sant Gervasi, al sud-oest de Vilanova.

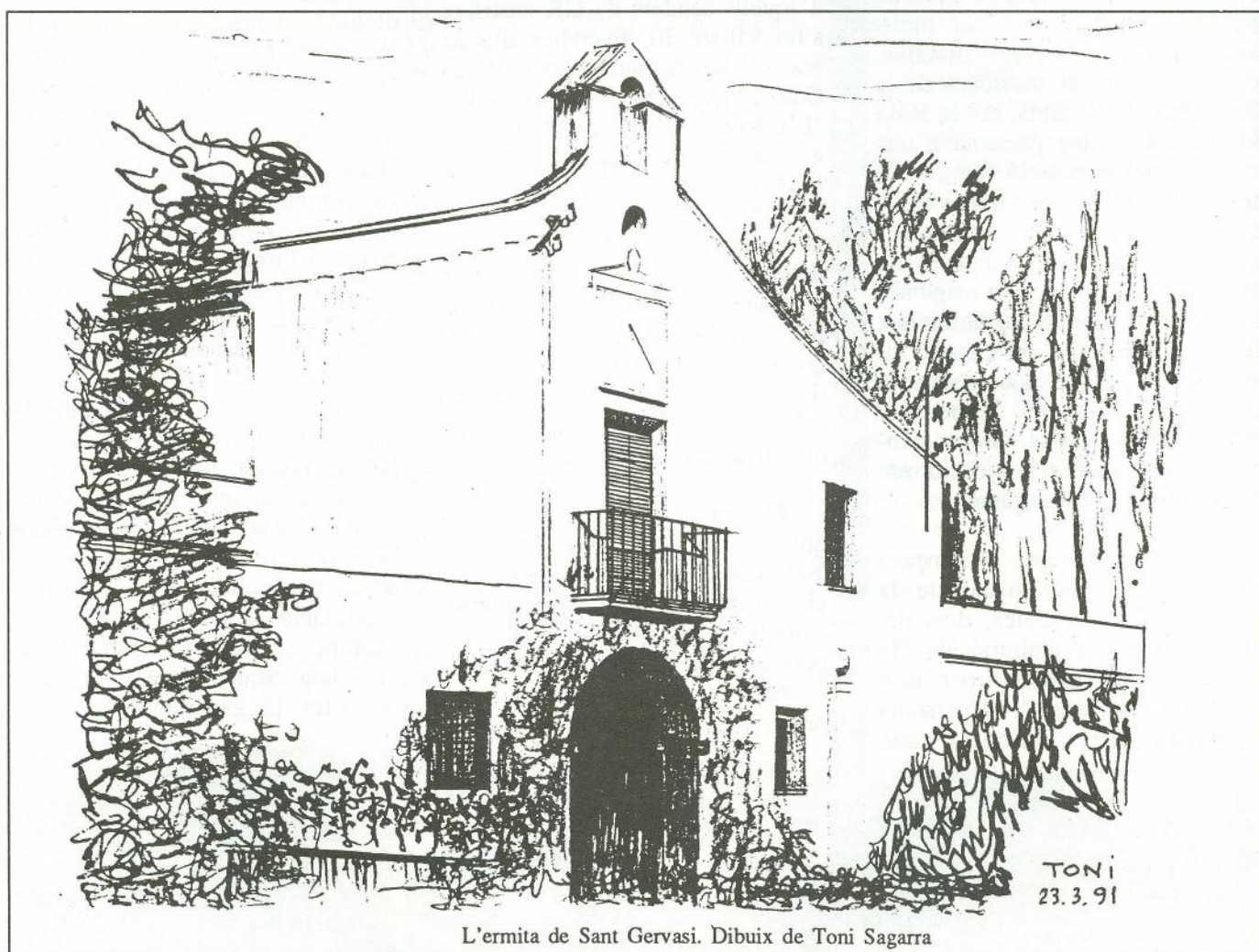
Aquesta ermita és tota emblanquinada, per fora i també per dins. Es creu que és del segle XVI, però no se sap ben bé l'any en què fou edificada, ja que en alguns documents consta que fou fundada el 8 de desembre de 1666. Aquesta data podria ésser errònia i la vertadera ser el 1566, perquè en els arxius parroquials tenen datada la mort del seu ermità Francisco Mogronyó, el dia 20 de desembre de 1644, i també que en la pesta de l'any 1652 hi varen morir algunes persones que hi

havien buscat refugi.

L'ERMITA DE SANT GERVASI AL SEGLE PASSAT

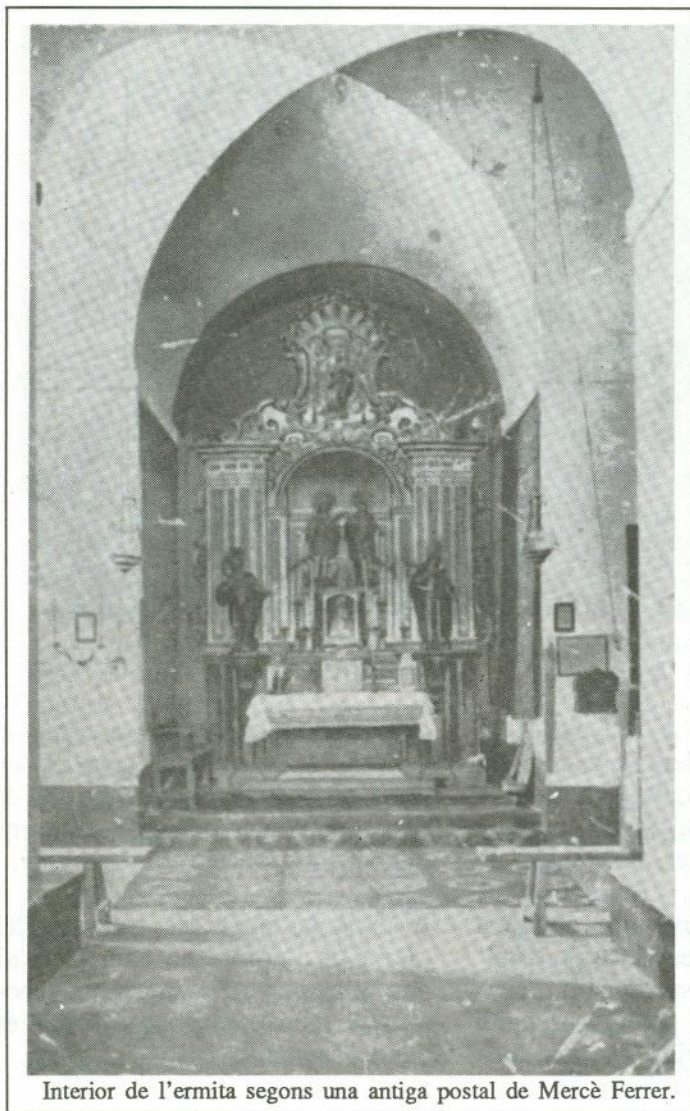
Abans, al seu cancell, hi havia dues petites vitrines en les quals s'exhibien les postals de l'ermita i del seu altar major, també medalles dels sants Gervasi i Protasi i rosaris amb els grans de cristall.

Aquesta ermita, dedicada als germans màrtirs sant Gervasi i sant Protasi, té tota la humilitat i la senzillesa dels seus principals

L'ermita de Sant Gervasi. Dibuix de Toni Sagarra

Interior de l'ermita segons una antiga postal de Mercè Ferrer.

devots; com eren els pagesos i els mariners. L'altar major sí que ofereix riquesa, amb incrustacions d'or i figures, les imatges dels seus patrons i les dels seus pares, també com ells màrtirs; hi ha una verge de la Bonanova, petiteta i posada dins d'una fornícula. I a la part més alta la Immaculada Concepció, contra la qual res no varen poder les turbes que destrossaren l'interior del temple. Els altres altars eren senzills, sense imatges, però hi havia uns grans quadres amb les figures de sants de noms ara poc corrents, com sant Pel·legrí, sant Mamed i sant Gem, que era (deu ser-ho encara) el patró dels desganats. Hi havia també Nostra Senyora de la Llet, i un quadre amb un sant Pau de grans barbes, aguantant un llibre en una mà i a l'altra una espasa

Els devots anaven a sant Gervasi amb una fe de la qual avui sembla que no n'hi hagi. Pregaven al sant i li oferien els seus ex-vots. A vegades pujaven a l'ermita descalços i al sortir-ne amb l'esperança al cor volien algun signe material que des de casa seva els recordés la visita feta al sant; llavors, agenollats sobre els palets i les petxines, simulaven una pregària d'acomiadament, però amb la vista i l'oïda vers els passos de l'ermità (que sia dit de passada tampoc era molt exigent) rascaven el terra amb un ganivet per arrancar-ne un còdol o una petxina.

L'ermita de sant Gervasi també té la seva història. Segons l'historiador, el Pare Garf, aquesta ermi-

monumental. Del sostre penjaven tres miniatures de velers que avui serien el somni de qualsevol col·leccionista i que demostren la tendència marinera que tenia aquesta ermita.

Així era l'interior de l'ermita i que, llevat de la imatge abans esmentada, va ésser destrossat durant la guerra civil. L'entrada de l'ermita és pavimentada amb còdols i petxines de mar. Al principi va ser un caprici, però va donar lloc a una bonica fantasia que obligava a refer tot sovint el paviment.

ta és de mitjan segle XVI. Pertanyia al lloc de l'antiga "Quadra" de Darró, de força anomenada al segle XII. D'aquesta família, se'n coneixen alguns noms, entre els quals un del mateix segle XII, de reconeguda fama i que era canonge de Barcelona. Els Darró, per poder fer ús d'aquest cognom del lloc, havien d'ésser com a mínim feudals del Castell de Cubelles.

El Castell o "Quadra de Darró" (Castell de segona importància), com la "Quadra" de Cunit, "Quadra" de Miralpeix, "Quadra" de Rocacrespa, etc., pel seu historial i restes arqueològiques, almenys està datat en l'època dels romans, i segurament que era un lloc de vigilància per evitar sorpreses en aquesta part de la costa. Actualment, les restes trobades a l'Aderró es guarden al museu del castell de la Geltrú.

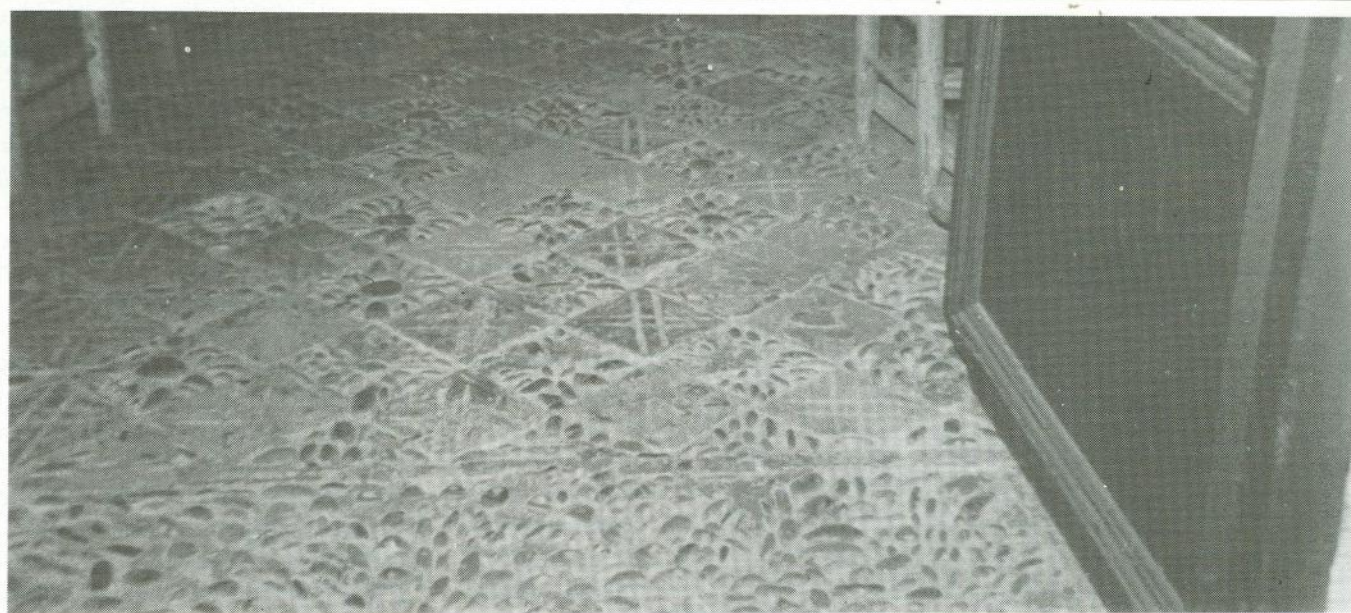
Pels estudis fets en els últims anys, sabem que les planes de Vilanova i de Cubelles eren poblades de masies o granges, treballades per soldats romans jubilats que hi vivien amb les seves famílies, dedicats de ple al cultiu de la terra. Cap als anys 260 d.C., en la primera invasió dels bàrbars del nord, van arribar a aquestes planes i hi feren veritables estralls.

DOS BENEFACTORS DE SANT GERVASI

El 27 de desembre de 1666, la senyora Magdalena Pollès i Clariana deixava la seva herència a l'ermita dels sants Gervasi i Protasi, per tal que un ermità es pogués dedicar plenament al culte d'aquests dos sants, que eren advocats contra la pesta. També en Lluís Papiol va deixar la quantitat de "cent doblers" per al culte de l'ermita. Les terres del costat de l'ermita constaven com a "camp, oliveres i ermot".

En el segle XVIII, en Francesc Papiol i de Padró, fa referència a les ermites de Vilanova en el 1790, i quant a sant Gervasi, diu: "La otra de las ermitas es la de

Els còdols i les petxines del terra de l'ermita.
Foto: Gemma Capdet

los santos Gervasio y Protasio, que se tienen como protectores contra las viruelas". En el "Diario de Villanueva" del 1862, es pot llegir: "El próximo domingo se verificará la acostumbrada romería a San Gervasio, con baile, subasta de tortas i la "dansa del beurer", que los aficionados deberán saber en que consiste".

Durant el segle XIX se segueixen celebrant les festes i romeries a Sant Gervasi per agrair el benefici de veure's lliure de les veroles. Així es va arribar al temps de la primera república, en què va passar a mans de la "Administración Principal de propiedades de la Provincia de Barcelona". Aquesta va arrendar per tres anys "una tierra con una ermita de 10 mundinas, la ermita, y una cuartera de cultivo, procedente de la Administración o Capilla de San Gervasio"; la renda anual era de 25 escuts. Després de la república, les coses van seguir el seu curs normal.

En el diari "La Defensa" d'aquesta ciutat, podem llegir referent a un acte de conciliació a l'ermita de Sant Gervasi, a la primera quinzena del mes de febrer de l'any 1897; diu: "De sobras es conocido el motivo que obligó a la autoridad eclesiástica a cerrar dicha capilla: la sacrilega profanación de què fué objeto por parte de algunos sicarios de una idea política que convirtieron en antirreligiosa, pero gracias a los esfuerzos de nuestro señor arcipreste y otras personalidades interesadas, ha sido de nuevo abierta al público y expuesta a la veneración de los fieles. Asistió al acto numerosísimo público. Esperamos que no se repitan las sacrilegas irreverencias como las que motivaron el cierre de aquella capilla."

Ja en el segle actual, i concretament l'any 1913, va ésser comprada junt amb el terreny que l'envolta per la família Ferrer Pi. Durant molts anys s'hi va celebrar un aplec amb molta festa el dia dels seus patrons el 19 de juny.

Actualment conserva encara un ex-vot molt original com és un tros de costella de dos metres de llargada d'una balena i que sens dubte fou donació d'un mariner.

Els còdols i les petxines del terra de l'ermita de Sant Gervasi de Vilanova ja no s'han de reposar de nou com abans. Potser és una llàstima.

Joan Lluís Sivill i Vergès

Bibliografia:

A. VIRELLA I BLODA
Vilanova i la Geltrú, Imatges ciutat i comarca.

A. FERRER PI
Diari "Villanueva y Geltrú", 1944.

S. LLORACH
Diari "Vilanova i la Geltrú", 1970.